

Slutbetänkande: En inre marknad för digitala tjänster - kompletteringar och ändringar i svensk rätt (SOU 2023:39)

Fi2023/02280

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över det rubricerade slutbetänkandet och får anföra följande.

Sammanfattning

- TU anser att det är problematiskt att det i slutbetänkandet saknas en närmare analys av förhållandet mellan grundlag och förordning samt att det tydligt ska klargöras att förordningens bestämmelser inte gäller om de hamnar i konflikt med våra grundlagar. TU anser att detta i den fortsatta hanteringen måste tydliggöras.
- TU anser att gränsdragningen mellan situationer då BBS-lagen respektive reglerna i förordningen ska tillämpas, är oklar och måste förtydligas.
- TU anser att det tydligt ska anges att inspektion eller motsvarande på en nyhetsredaktion inte ska kunna förekomma.

TU:s synpunkter

Av principiella skäl är redaktionell verksamheten inte reglerad i förordningen. Detta gäller för t.ex. pressutgivares webbplatser, nyhetsappar och poddsändningar eftersom dessa inte utgör en ”förmedlingstjänst”. I förordningen görs inga undantag för webbplatser som skyddas av YGL. Det är därför viktigt att detta undantag tydligt klargörs och införs vid den svenska implementeringen av förordningen. Skyddet enligt Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) omfattar webbplatser som har ett utgivningsbevis samt de som har ett automatiskt grundlagsskydd, t.ex. massmedieföretags webbplatser. Skyddet av dessa i våra grundlagar innebär att det exklusivt är de regler som anges i grundlag som gäller avseende ansvar för innehåll med mera.

TU befarar att det kan uppkomma situationer där webbplatser åtnjuter skydd enligt grundlag, men där konflikt mellan grundlag och förordningens regler ändå kan uppkomma. Det kan till exempel handla om föreläggande om att ta bort olagligt innehåll. Det är enligt TU oklart vad som händer om en ägare till en webbplats som har grundlagsskydd låter bli att agera på ett sådant föreläggande om borttagning av innehåll. Det finns här också en betydande risk att en webbplatsägare på grund av de kraftiga sanktioner som finns i förordningen tar bort för mycket material efter ett sådant föreläggande. Förordningen riskerar då påverka yttrandefriheten menligt. TU saknar analys och genomgång av denna typ av potentiella konflikter mellan förordningen och svensk grundlag.

Vidare anser TU det vara problematiskt att det i utredningen, i samband med de åtgärder som följer av förordningen, saknas en genomgång kring de problem med meddelarfrihetsskyddet och journalisters tystnadsplikt som kan uppkomma. På samma sätt som advokatsekretessen lyfts fram i betänkandet som ett problematiskt område som kräver särreglering, borde även andra områden och kategorier som omfattas av tystnadsplikt, till exempel journalister, bli föremål för samma analys. Här bör det enligt TU tydligt framgå att inspektion eller motsvarande på en nyhetsredaktion inte får förekomma.

Det må vara så att grundlagarnas krav alltid gäller och alltid ska beaktas men det är enligt TU av synnerlig vikt att detta alltid utreds, analyseras, markeras och tas upp i utredningar och förarbeten i syfte att skyddet inte ska kunna ifrågasättas och med tiden urvattnas. Inte minst är detta viktigt för att inte förordningen ska få en indirekt effekt på yttrandefriheten.

TU vill också lyfta problematiken kring den så kallade webbsändningsregeln som ska ge grundlagsskydd till sändningar via internet av program som antingen direktsänds eller som utgörs av förinspelat material som spelas upp utan att mottagaren kan påverka starttidpunkten för sändningen. Den nu gällande regeln innebär enligt TU att en direktsändning på till exempel Facebook kan omfattas av grundlagsskydd enligt YGL om den görs av någon som har grundlagsskydd under ett utgivningsbevis. Även här bör det enligt TU tydligt anges att förordningen inte ska tillämpas om den strider mot YGL.

Som exempel anges i dataskyddslagen (7 §) mycket tydligt att EU:s dataskyddsförordning (GDPR) och dataskyddslagen ”inte tillämpas i den

utsträckning det skulle strida mot tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.”

Förhållandet mellan BBS-lagen och förordningen är ytterligare ett område där det behövs mer analys och utredning. Till exempel avseende det undantag som föreslås införas i BBS-lagen anser TU att avsaknaden av en tydlig definition av begreppet ”förmedlingstjänst” ger en för dålig vägledning. Detta medför att det uppstår en osäkerhet kring när BBS-lagen kommer vara tillämplig och när den inte kommer att vara det.

Förordningen är omfattande och kommer att tolkas, nationellt och inom EU av ett stort antal aktörer med olika ansvar. Ansvarsområdena är överlappande och det kommer att ställa stora krav på samarbete mellan myndigheter, nationer och Kommissionen med flera. I Sverige är det flera myndigheter med delat ansvar och det kommer att ställa stora krav på samverkan och att vägledningar samordnas. Det är därför oerhört viktigt att oklarheter så långt möjligt minimeras vid den svenska implementeringen, inte minst om det handlar om potentiell konflikt med våra grundlagar.

Stockholm den 30 oktober 2023

TU

Johan Taubert
VD

Jan Fager
Jurist